

RONNIE BELMANS ZWEERT DE KERNENERGIE AF

Japan is het lichtend voorbeeld

04 JULI 2015 | Pascal Sertyn, foto Dieter Telemans

In België wordt alles op alles gezet om de oudste kerncentrale nog tien jaar open te houden. ‘We zouden beter ons licht opsteken bij Japan. Daar hebben ze kernenergie gedumpt.’ Ronnie Belmans, ooit voorzitter van hoogspanningsnetbeheerder Elia en voortrekker van kernenergie, is radicaal van mening veranderd.

Ronnie Belmans, ex-voorzitter van hoogspanningsnetbeheerder Elia, verkiest nu zonnepanelen boven kerncentrales.

‘Hoe vermijd je dat het licht uitgaat? Door bijvoorbeeld op kantoor de kledingregels te veranderen.’ Voor Ronnie Belmans, de topman van het energieonderzoeksinstituut Energyville, was het een van de frappantste ervaringen tijdens zijn werkbezoek aan Japan. ‘Voor de kernramp in Fukushima waren voor mannen pak en das heel het jaar door de standaard. Vandaag gaan vanaf de eerste hete dagen de jasjes uit.’ Dat bespaart op de airco.

Stroomtekorten vermijden in de winter is in België sinds medio vorig jaar een van de grote uitdagingen. In Japan kunnen ze daarover al vier jaar meespreken. Na de kernramp van 11 maart 2011 in Fukushima werd bijna van de ene op de andere dag besloten om alle kerncentrales stil te leggen. In een land waar een groot deel van de bevolking in de winter de elektrische verwarming inschakelt en in de zomer de hitte probeert te milderen met airco, is dat niet vanzelfsprekend. Maar Japan lijkt erin te slagen het licht te laten branden zonder kernenergie. ‘Als Japan zonder kernenergie kan, dan neemt België er best een voorbeeld aan’, vindt Belmans. Hij is oud-voorzitter van de Belgische hoogspanningsnetbeheerder Elia, een van de vooraanstaande professoren van de afdeling elektrotechniek van de KU Leuven en ceo van het energieonderzoekinstituut Energyville. En ook een ‘overloper’. Hij veranderde van believer in non-believer. Jarenlang werd hij in de academische wereld bestempeld als voortrekker van kernenergie. Wat hij onlangs in Japan heeft gezien, heeft hem nog meer gesterkt in de overtuiging dat er geen toekomst meer is voor kernenergie.

Revolutie

Japan is bezig is aan een ongeziene energierevolutie. De groene energieproductie, in het bijzonder zonne-energie, is er zeer snel aan het uitbreiden. Dat wordt gecombineerd met een sterke sturing van het energieverbruik van gezinnen en bedrijven.

De Japanners zijn niet langer verslaafd aan de airco. Omdat na het stilleggen van zowat alle kerncentrales het gevaar op elektriciteitstekort sterk toenam, werd de Japanners op het hart gedrukt om de airco tijdens de zomer niet langer op 20 graden in te stellen maar op 23 of 24 graden.

De impact op het stroomverbruik was spectaculair. De maatregel en vooral de plichtbewuste uitvoering hebben Japan geholpen om komaf te maken met de dagelijkse pieken van het stroomverbruik, een van de fenomenen die zwaar wegen op de elektriciteitsproductie, verklaart Belmans. In Japan zijn ze er de voorbije jaren in geslaagd om de verbruikspieken met 30 procent terug te dringen, zodat er heel wat minder centrales nodig zijn om altijd en overal voldoende stroom te hebben.

De energierevolutie in Japan vindt natuurlijk niet plaats zonder slag of stoot. ‘Zeker in de periode na de kernramp was er grote onduidelijkheid en paniek.’ Beleidsmakers wisten het ook allemaal niet goed. Met als gevolg dat het land massaal aardgas en in iets mindere mate steenkool en olie insloeg. Tegelijk werd koud en warm geblazen over de toekomst van de kerncentrales. Dat resulteerde in een forse toename van de broeikasgassenuitstoot; bovendien woog de zware factuur voor de import van energie op de economie.

Vandaag is Japan op de goede weg om het bewijs te leveren dat het mogelijk is om op korte tijd het geweer van schouder te veranderen, vindt Belmans. Het energieverbruik van het land ligt anno 2015 tien procent lager dan ten tijde van Fukushima. Ter vergelijking: de Europese Unie komt uit op een daling van acht procent.

Zon

In amper drie jaar tijd is ook werk gemaakt van groene energie. De productie lag in 2014 maar liefst 56 procent hoger dan in 2011. Japan zet zwaar in op zonne-energie. ‘Zonnepanelen zijn de regel aan het worden in nieuwe bedrijfsgebouwen en woningen. Het is schitterend om te zien.’

Voor Belmans houdt het meteen een waarschuwing in. *‘Never waste a good crisis.’* In België moet het gevaar van stroomtekorten aangegrepen worden om de wijze waarop elektriciteit wordt geproduceerd en verbruikt heel andere wegen op te sturen.

Japan heeft die les begrepen, vindt Belmans. ‘Het geloof in de almacht van de elektriciteitsreuzen en de kernenergie is weg. De Japanners hebben zich gerealiseerd dat hun aanpak om de stroomvoorziening te verzekeren gefaald heeft.’

In plaats van het koste wat het kost te proberen om de elektriciteitsproductie terug op te krikken tot het peil van voor de kernramp, is het accent gelegd op het verbruik. Het resulteert in bijna continue sensibiliseringsacties om iedereen aan te zetten efficiënter en zuiniger om te springen met energie. En het heeft ook een boost gegeven aan de groenestroomproductie en allerlei technologieën waardoor minder elektriciteit verbruikt kan worden, van warmtepompen tot ledverlichting.

Wat Ronnie Belmans opvalt is de betrokkenheid van de Japanse technologiesector. Die heeft mee geïnvesteerd in grote demonstratieprojecten, zoals de bouw van woonwijken waarbij zonnepanelen en stroomopslag via batterijen de regel zijn. Wat dan weer helpt om de groene energieproductie aan te zwengelen en allerlei technologieën die het stroomverbruik doen dalen snel te laten doorbreken.

Omslag

Dat zo’n omslag een prijs heeft is onvermijdelijk, weet Belmans. De elektriciteitsrekening voor de Japanse consument is vandaag een kwart hoger dan voor de kernramp in Fukushima. Maar dat is de tol die de Japanners blijkbaar bereid zijn te betalen opdat ze na de kernramp af komen van kernenergie, stelt Belmans vast.

Zijn conclusie is zonneklaar. Wie de manier waarop stroom geproduceerd en

verbruikt wordt, drastisch wil veranderen, moet zich realiseren dat het een pak geld kost. Een les die in België volgens Belmans nog niet echt is geleerd. De mensen almaar voorhouden dat energie zo goedkoop mogelijk moet zijn, is weinig realistisch. ‘Voor beleidsmakers, bedrijven en onderzoeksinstituten zoals Energyville komt het eropaan oplossingen aan te reiken om te komen tot een veel energiezuiniger samenleving.’

Een hogere prijs is de tol die de Japanners blijkbaar bereid zijn te betalen, opdat ze na Fukushima af komen van kernenergie